

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту
Кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“11” 09 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курортологія

Для студентів

Спеціальності: 227 - Фізична терапія, ерготерапія

Освітнього рівня: перший (бакалаврський)

Освітньої програми: Фізична терапія, ерготерапія

Спеціалізація:

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Прогр. № 05 46/19

(підпис) (прізвище, ініціали)
« ____ » 20 19 р.

Київ – 2019

Розробники:

Савченко В.М., доктор медичних наук, професор, зав. кафедри, кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології.

Викладачі:

Савченко В.М., доктор медичних наук, професор, зав. кафедри, кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фізичної реабілітації та біокінезіології

Протокол від 10 . 09 .2019 р. № 2

Завідувач кафедри _____ (В.М. Савченко.)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) «Фізична терапія»
____.____.2019 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми _____ (М.Ф. Хорошуха)

(підпис)

Робочу програму перевірено
____.____.2019 р.

Заступник директора/декана _____ (О.С. Комоцька)

(підпис)

Пролонговано :

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	5 / 150	
Курс	2	2
Семестр	3	4
Кількість модулів	5	1
Обсяг кредитів	150	
Обсяг годин, в тому числі:	150	30
Аудиторні	70	8
Модульний контроль	10	
Семестровий контроль		
Самостійна робота	70	22
Форма семестрового контролю	Залік	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – надати теоретичні та практичні знання, сформувати професійні компетенції з організації і проведення фізичної терапії на курортах пацієнтам з різними захворюваннями і травмами.

Завдання дисципліни:

1. (ЗК 01) Набути знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

2. (СК 04) Сформувати здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

3. (СК 05) Сформувати здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

4. (СК 08) Сформувати здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

5. (СК 09) Сформувати здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

6. Надати знання про курорти України та світу, їх роль у відновленні здоров'я людини, про основні курортні чинники (повітря, сонце, море, мінеральні

води, грязі тощо), що застосовуються з рекреаційною, реабілітаційною та лікувальною цілями, їх властивості, способи застосування.

7. Сформувати здатність та вміння використовувати засоби фізичної терапії / реабілітації в поєднанні та комбінації з курортними чинниками (повітря, сонце, море, мінеральні води, грязі, ландшафт тощо) для складання реабілітаційних комплексів при різних захворюваннях на курорті.

3. Результати навчання за дисципліною

1. (ПР 04) Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

2. (ПР 09) Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.

3. (ПР 13) Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

4. (ПР 14) Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.

5. (ПР 17) Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій, та за потреби, модифікувати поточну діяльність.

6. Мати цілісне уявлення про місце фізичної терапії / реабілітації пацієнтів з різними захворюваннями і травмами на курортах.

7. Знати про різні чинники навколишнього середовища та їх вплив на організм людини в умовах курорту.

8. Знати характеристику основних курортних чинників (повітря, сонце, море, мінеральні води, грязі тощо), вміти їх враховувати та дозувати з рекреаційною, реабілітаційною та лікувальною цілями.

9. Знати про курорти України та світу, природні чинники на різних курортах України та світу, роль курортів у відновленні здоров'я людини.

10. Знати характеристику курортних установ в Україні, особливості санаторно-курортної реабілітації пацієнтів з різними захворюваннями і травмами.

11. Вміти використовувати засоби фізичної терапії / реабілітації в поєднанні та комбінації з курортними чинниками (повітря, сонце, море, мінеральні води, грязі, ландшафт тощо) для складання реабілітаційних комплексів при захворюваннях на курорті.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Чинники навколишнього середовища та їх вплив на організм.							
Тема 1. Вступ до курортології. Курортологія як галузь охорони здоров'я. Законотдавство України про курорти.	2	2					
Тема 2. Характеристика чинників навколишнього середовища, діючих на організм людини.	4	2					2
Тема 3. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: термічні впливи.	4			2			2
Тема 4. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: сонячні впливи.	4			2			2
Тема 5. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: аерореспіраторні впливи.	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	20	4		6			8
Змістовий модуль 2. Погода і клімат як курортні чинники.							
Тема 6. Погода і клімат як курортні чинники. Формування погоди і клімату. Класифікація погоди.	2	2					
Тема 7. Кліматичне зонування Землі. Вплив клімату на організм людини. Акліматизація.	6			2			4
Тема 8. Характеристика видів клімату України.	4	2					2
Тема 9. Аерореспіраторні впливи на курорті. Особливості застосування.	6			2			4
Тема 10. Дозування аерореспіраторних впливів на організм людини.	4			2			2
Тема 11. Сонячні (геліо) впливи на курорті. Особливості застосування.	6			2			4

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Тема 12. Дозування сонячних впливів на організм людини.	4			2			2
Тема 13. Купання у водоймах та в морі (таласотерапія) на курорті. Особливості застосування.	6			2			4
Тема 14. Дозування впливів води (водяних процедур) на організм людини.	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	44	4		14			24
Змістовий модуль 3. Мінеральні води та грязі. Питне та бальнеологічне застосування мінеральних вод, застосування грязей в реабілітації та лікуванні.							
Тема 15. Мінеральні води як курортний чинник. Характеристика, формування та розповсюдження основних груп мінеральних вод.	4	2					2
Тема 16. Мінеральні води для пиття. Класифікація. Фізіологічний вплив мінеральних вод для пиття на організм людини.	4	2					2
Тема 17. Методики застосування мінеральних вод для пиття в реабілітації та лікуванні.	4			2			2
Тема 18. Бальнеологічне застосування мінеральних вод. Механізми дії, вплив мінеральних вод при їх бальнеологічному застосуванні на органи і системи організму людини.	4	2					2
Тема 19. Бальнеологічне застосування мінеральних вод в реабілітації та лікуванні.	4			2			2
Тема 20. Грязь як курортний чинник. Характеристика лікувальних грязей: типи, структура, склад, регенерація.	4	2					2
Тема 21. Особливості дії грязі на органи і системи організму людини.	4			2			2
Тема 22. Застосування грязей в реабілітації та лікуванні: показання, протипоказання,	4			2			2

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
методики.							
Модульний контроль	2						
Разом	34	8		8			16
Змістовий модуль 4. Курорти України та світу.							
Тема 23. Курорти. Класифікація. Кліматичні курорти України та світу.	2	2					
Тема 24. Рекреаційна цінність приморських кліматичних курортів світу.	4			2			2
Тема 25. Питні, бальнеологічні та грязьові курорти України та світу.	4			2			2
Тема 26 Курорти України та світу з декількома лікувально-профілактичними факторами	4			2			2
Тема 27. Ландшафтна рекреологія. Оздоровчо-лікувальний туризм на курортах України та у світі.	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	20	2		8			8
Змістовий модуль 5. Характеристика курортних установ. Особливості санаторно-курортної реабілітації при захворюваннях.							
Тема 28. Організація діяльності санаторно-курортної галузі в Україні. Курортні установи України.	2	2					
Тема 29. Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях органів дихання.	4			2			2
Тема 30. Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях органів кровообігу.	4			2			2
Тема 31. Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях органів травлення.	4			2			2
Тема 32. Санаторно-курортна реабілітація та лікування при церебро-васкулярних захворюваннях, травмах спинного мозку та периферичної нервової системи	4			2			2
Тема 33. Санаторно-курортна реабілітація та	4			2			2

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
лікування при захворюваннях суглобів.							
Тема 34. Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях сечовивідних та статевих органів.	4			2			2
Тема 35. Санаторно-курортна реабілітація та лікування онкологічних хворих.	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	32	2		14			14
Усього	150	10		50			70

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Чинники навколишнього середовища та їх вплив на організм.							
Тема 1. Характеристика чинників навколишнього середовища, діючих на організм людини.	2	2					
Тема 2. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: термічні впливи.	2			2			
Тема 3. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: сонячні впливи.	2			2			
Тема 4. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини:	2			2			

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
аерореспіраторні впливи.							
Погода і клімат як курортні чинники. Формування погоди і клімату. Класифікація погоди. Кліматичне зонування Землі. Вплив клімату на організм людини. Акліматизація. Характеристика видів клімату України. Аерореспіраторні впливи на курорті. Особливості застосування. Сонячні (геліо) впливи на курорті. Особливості застосування. Купання у водоймах та в морі (таласотерапія) на курорті. Особливості застосування.	11						11
Курорти. Класифікація. Кліматичні курорти України та світу. Рекреаційна цінність приморських кліматичних курортів світу. Питні, бальнеологічні та грязьові курорти України та світу. Курорти України та світу з декількома лікувально-профілактичними факторами. Ландшафтна рекреологія. Оздоровчо-лікувальний туризм на курортах України та у світі.	11						11
Разом	30	2		6			22

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Чинники навколишнього середовища та їх вплив на організм. Погода та клімат. Кліматичні чинники в рекреації, реабілітації та лікуванні.

Лекція 1. Вступ до курортології. Курортологія як галузь охорони здоров'я. Законотдавство України про курорти.

Основні питання / ключові слова: Визначення курортології. Основні поняття і термінологія курортології. Курортні чинники. Роль курортології в охороні здоров'я людини. Рекреація, реабілітація, санаторно-курортне лікування. Історія розвитку курортології в Україні, законодавство України про курорти.

Лекція 2. Характеристика чинників навколишнього середовища, діючих на організм людини.

Основні питання / ключові слова: Чинники навколишнього середовища, які діють на організм людини. Метеорологічні елементи: температура, атмосферний тиск, вологість повітря, рух повітря, хмарність та опади, сонячне випромінювання, корпускулярна радіація, атмосферна електрика, геомагнітне поле. Хімічний склад атмосфери: кисень і озон у повітрі.

Практичне заняття 1. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: термічні впливи.

Основні питання / ключові слова: Термічні впливи на організм людини, термічні умови середовища, еквівалентно-ефективна температура, тепловий баланс, фізіологічні механізми терморегуляції, патофізіологічні аспекти термовпливів, адаптація до термовпливів.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.
5. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.
6. Ветитнев А.М. Курортное дело : учебное пособие / А.М. Ветитнев, Л.Б. Журавлёва. – 2-е изд., стер. – М.: КноРус, 2007. – 528 с.

Практичне заняття 2. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: сонячні впливи.

Основні питання / ключові слова: Сонячні впливи на організм людини, термічний вплив сонячного випромінювання, радіаційна еквівалентно-ефективна температура, фотохімічний вплив сонячного випромінювання, позитивна та негативна дія на організм людини ультрафіолетового випромінювання, захисно-приспосувальні реакції організму при ультрафіолетовому випромінюванні.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.
5. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

6. Ветитнев А.М. Курортное дело : учебное пособие / А.М. Ветитнев, Л.Б. Журавлёва. – 2-е изд., стер. – М.: КноРус, 2007. – 528 с.

Практичне заняття 3. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: аерореспіраторні впливи.

Основні питання / ключові слова: Аерореспіраторні впливи на організм людини, вологість повітря і духота, характеристика повітря рівнини, моря, лісів, гіпоксично-гіпобаричні впливи (атмосфера гір), повітря печер.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.
5. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.
6. Ветитнев А.М. Курортное дело : учебное пособие / А.М. Ветитнев, Л.Б. Журавлёва. – 2-е изд., стер. – М.: КноРус, 2007. – 528 с.

Змістовий модуль 2. Погода і клімат як курортні чинники

Лекція 3. Погода і клімат як курортні чинники. Формування погоди і клімату. Класифікація погоди.

Основні питання / ключові слова: Визначення погоди і клімату, формування погоди і клімату, класифікація погоди, загальна оцінка впливу погоди на організм людини.

Лекція 4. Кліматичне зонування Землі. Вплив клімату на організм людини. Акліматизація.

Основні питання / ключові слова: Кліматичне зонування Землі, мезо- і мікроклімати, вплив клімату на організм людини, акліматизація та її фази.

Практичне заняття 4. Характеристика видів клімату України.

Основні питання / ключові слова: Характеристика клімату курортних територій України: Південного берегу Криму, Західного та Східного узбережжя Криму (Євпаторія, Саки, Феодосія), Південне узбережжя України (Одеса, Херсон, Маріуполь), Прикарпаття, Карпат і Закарпаття, степів півдня України, лісів України.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.

5. Сравнительная медико-климатологическая характеристика основных приморских курортных местностей Европы и прилегающих к ней регионов Азии и Африки / А.М. Ярош, С.С. Солдатченко, Ю.П. Коршунов [и др.]. – Симферополь: СОНАТ, 2000. – 135 с.

Практичне заняття 5. Аерореспіраторні впливи на курорті. Особливості застосування.

Основні питання / ключові слова: Аерореспіраторні впливи, характеристика особливості застосування аерореспіраторних впливів під час рекреації, реабілітації та лікуванні на курорті, постійне перебування на повітрі, сон у моря, повітряні ванни – показання та протипоказання, лікування гірським кліматом, спелеотерапія.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.

2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.

5. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

6. Ветитнев А.М. Курортное дело : учебное пособие / А.М. Ветитнев, Л.Б. Журавлёва. – 2-е изд., стер. – М.: КноРус, 2007. – 528 с.

Практичне заняття 6. Дозування аерореспіраторних впливів на організм людини.

Основні питання / ключові слова: Дозування повітряних холодних процедур під час рекреації, реабілітації та лікуванні на курорті. Еквівалентно-ефективна температура. Тривалість повітряних ван.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.

2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.

5. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

6. Ветитнев А.М. Курортное дело : учебное пособие / А.М. Ветитнев, Л.Б. Журавлёва. – 2-е изд., стер. – М.: КноРус, 2007. – 528 с.

Практичне заняття 7. Сонячні (геліо) впливи на курорті. Особливості застосування.

Основні питання / ключові слова: Сонячні впливи, режими сонячного опромінення, застосування сонячного опромінення під час рекреації, реабілітації та лікуванні на курорті – показання та протипоказання.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.

2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.

5. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

6. Ветитнев А.М. Курортное дело : учебное пособие / А.М. Ветитнев, Л.Б. Журавлёва. – 2-е изд., стер. – М.: КноРус, 2007. – 528 с.

Практичне заняття 8. Дозування сонячних впливів на організм людини.

Основні питання / ключові слова: Дозування ультрафіолетового випромінювання під час рекреації, реабілітації та лікуванні на курорті. Радіаційна еквівалентно-ефективна температура. Еритемна доза. Біологічна доза опромінювання.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.

2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.

5. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

6. Ветитнев А.М. Курортное дело : учебное пособие / А.М. Ветитнев, Л.Б. Журавлёва. – 2-е изд., стер. – М.: КноРус, 2007. – 528 с.

Практичне заняття 9. Купання у водоймах та в морі (таласотерапія) на курорті. Особливості застосування.

Основні питання / ключові слова: Термічні впливи під час купання у водоймах та в морі; купання у водоймах, купання у морі – показання та протипоказання.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.
5. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.
6. Ветитнев А.М. Курортное дело : учебное пособие / А.М. Ветитнев, Л.Б. Журавлёва. – 2-е изд., стер. – М.: КноРус, 2007. – 528 с.

Практичне заняття 10. Дозування впливів води (водяних процедур) на організм людини.

Основні питання / ключові слова: Дозування водяних процедур за холодним навантаженням під час рекреації, реабілітації та лікуванні на курорті. Холодове навантаження під час купання. Тривалість купання.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.
5. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.
6. Ветитнев А.М. Курортное дело : учебное пособие / А.М. Ветитнев, Л.Б. Журавлёва. – 2-е изд., стер. – М.: КноРус, 2007. – 528 с.

Змістовий модуль 3. Мінеральні води та грязі. Питне та бальнеологічне застосування мінеральних вод, застосування грязей в реабілітації та лікуванні.

Лекція 5. Мінеральні води як курортний чинник. Характеристика, формування та розповсюдження основних груп мінеральних вод.

Основні питання / ключові слова: Характеристика основних груп мінеральних вод, критерії оцінки мінеральних вод, формування основних груп мінеральних вод, розповсюдження основних груп мінеральних вод.

Лекція 6. Мінеральні води для пиття. Класифікація. Фізіологічний вплив мінеральних вод для пиття на організм людини.

Основні питання / ключові слова: Класифікація мінеральних вод для пиття, фізіологічний вплив мінеральних вод для пиття на організм людини, роль катіонів, аніонів та мікроелементів, механізми дії питних мінеральних вод на організм людини.

Практичне заняття 11. Методики застосування мінеральних вод для пиття в реабілітації та лікуванні.

Основні питання / ключові слова: Методики застосування мінеральних вод для пиття в реабілітації та лікуванні при хворобах органів травлення, нирок і сечовивідних шляхів та інших хворобах.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
4. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.
5. Лечебные грязи (пелоиды) Украины. Ч. 1 / Под общ. ред. М.В.Лободы. К.Д. Бабова, Т.А. Золотаревой, Е.М. Никипеловой. – К.: Куприянова Е.А., 2006. – 320 с.
6. Минеральные воды Украины (фасованные лечебные и лечебно-столовые). Справочник / Под ред. К.Д. Бабова, М.В. Лободы, Е.М. Никипеловой. – Дрогобич: Спеціалізоване видавництво «Юнеско-Соціо», 2003. – 114 с.

Лекція 7. Бальнеологічне застосування мінеральних вод. Механізми дії, вплив мінеральних вод при їх бальнеологічному застосуванні на органи і системи організму людини.

Основні питання / ключові слова: Бальнеологічне застосування мінеральних вод як лікувальний чинник, механізми дії мінеральних вод при їх бальнеологічному застосуванні – температурний, хімічний та механічні чинники, вплив мінеральних вод на нервову систему, органи кровообігу, внутрішні органи, імунобіологічні процеси, метаболізм, гуморальну регуляцію, психологічний стан.

Практичне заняття 12. Бальнеологічне застосування мінеральних вод в реабілітації та лікуванні.

Основні питання / ключові слова: Бальнеологічне застосування мінеральних ван, приготування мінеральних ван, показання і протипоказання до застосування сульфідних, хлорних, йодобромних, миш'якових, радонових, газових, вуглекислих, кисневих, азотних та жемчужних ванн.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
4. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.
5. Лечебные грязи (пелоиды) Украины. Ч. 1 / Под общ. ред. М.В.Лободы. К.Д. Бабова, Т.А. Золотаревой, Е.М. Никипеловой. – К.: Куприянова Е.А., 2006. – 320 с.
6. Минеральные воды Украины (фасованные лечебные и лечебно-столовые). Справочник / Под ред. К.Д. Бабова, М.В. Лободы, Е.М. Никипеловой. – Дрогобич: Спеціалізоване видавництво «Юнеско-Соціо», 2003. – 114 с.

Лекція 8. Грязь як курортний чинник. Характеристика лікувальних грязей: типи, структура, склад, регенерація.

Основні питання / ключові слова: Типи лікувальних грязей, роль мікроорганізмів у створенні грязей, структура лікувальних грязей, склад лікувальних грязей, вимоги до лікувальних грязей, регенерація лікувальних грязей.

Практичне заняття 13. Особливості дії грязі на органи і системи організму людини.

Основні питання / ключові слова: Механізми дії грязі на органи і системи організму, дія теплового та хімічного фактору грязей, особливості впливу грязей на органи і системи організму людини (шкіру, органи кровообігу, нервову систему, ендокринну систему, метаболізм, імунітет, легені, кров, органи травлення, полові органи).

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
4. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.
5. Лечебные грязи (пелоиды) Украины. Ч. 1 / Под общ. ред. М.В.Лободы. К.Д. Бабова, Т.А. Золотаревой, Е.М. Никипеловой. – К.: Куприянова Е.А., 2006. – 320 с.
6. Минеральные воды Украины (фасованные лечебные и лечебно-столовые). Справочник / Под ред. К.Д. Бабова, М.В. Лободы, Е.М. Никипеловой. – Дрогобич: Спеціалізоване видавництво «Юнеско-Соціо», 2003. – 114 с.

Практичне заняття 14. Застосування грязей в реабілітації та лікуванні: показання, протипоказання, методики.

Основні питання / ключові слова: Застосування грязей в реабілітації та лікуванні, показання і протипоказання грязелікування, методики грязелікування – загальні аплікації, грязьові ванни, місцеві грязьові процедури, електрогрязьові методики, застосування грязеподібних факторів (озокерит, нафталан), використання глини, піску.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
4. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.
5. Лечебные грязи (пелоиды) Украины. Ч. 1 / Под общ. ред. М.В.Лободы. К.Д. Бабова, Т.А. Золотаревой, Е.М. Никипеловой. – К.: Куприянова Е.А., 2006. – 320 с.
6. Минеральные воды Украины (фасованные лечебные и лечебно-столовые). Справочник / Под ред. К.Д. Бабова, М.В. Лободы, Е.М. Никипеловой. – Дрогобич: Спеціалізоване видавництво «Юнеско-Соціо», 2003. – 114 с.

Змістовий модуль 4. Курорти України та світу.

Лекція 9. Курорти. Класифікація. Кліматичні курорти України та світу.

Основні питання / ключові слова: Курорти та їх класифікація за видами природних ресурсів і за призначенням, загальна характеристика кліматичних курортів, кліматичні курорти України, приморські та гірські кліматичні курорти світу, пустинні курорти, спелеокурорти.

Практичне заняття 15. Рекреаційна цінність приморських кліматичних курортів світу.

Основні питання / ключові слова: Зони приморських кліматичних курортів світу, рейтинги приморських кліматичних курортів світу за рекреаційною цінністю, відповідність між групами рекреантів та кліматичними зонами для відновлення здоров'я.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
4. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

5. Боголюбов В. М. Медицинская реабилитация / В. М. Боголюбов. – М. : Бинум. Лаборатория знаний, 2010, Т. 1. – 416 с.

6. Сравнительная медико-климатологическая характеристика основных приморских курортных местностей Европы и прилегающих к ней регионов Азии и Африки / А.М. Ярош, С.С. Солдатченко, Ю.П. Коршунов [и др.]. – Симферополь: СОНАТ, 2000. – 135 с.

Практичне заняття 16. Питні, бальнеологічні та грязьові курорти України та світу.

Основні питання / ключові слова: Основні питні, бальнеологічні та грязьові курорти України, основні питні, бальнеологічні та грязьові курорти світу.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.

2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

4. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

5. Боголюбов В. М. Медицинская реабилитация / В. М. Боголюбов. – М. : Бинум. Лаборатория знаний, 2010, Т. 1. – 416 с.

Практичне заняття 17. Курорти України та світу з декількома лікувально-профілактичними факторами.

Основні питання / ключові слова: Курорти України та світу, що мають декілька лікувально-профілактичних факторів (поєднання кліматичних, бальнеологічних та грязьові факторів на курортах України та світу).

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.

2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

4. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

5. Боголюбов В. М. Медицинская реабилитация / В. М. Боголюбов. – М. : Бинум. Лаборатория знаний, 2010, Т. 1. – 416 с.

Практичне заняття 18. Ландшафтна рекреалогія. Оздоровчо-лікувальний туризм на курортах України та у світі.

Основні питання / ключові слова: Курортні ландшафти, використання курортних ландшафтів для відпочинку та лікування, характеристика та

особливості оздоровчо-лікувального туризму, оздоровчо-лікувальний туризм на курортах України та світу.

Рекомендована література

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
4. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.
5. Боголюбов В. М. Медицинская реабилитация / В. М. Боголюбов. – М. : Бинном. Лаборатория знаний, 2010, Т. 1. – 416 с.

Змістовий модуль 5. Характеристика курортних установ. Особливості санаторно-курортної реабілітації при захворюваннях.

Лекція 10. Організація діяльності санаторно-курортної галузі в Україні. Курортні установи України.

Основні питання / ключові слова: Загальні питання організація діяльності санаторно-курортної галузі в Україні, типи курортних установ та організація їх діяльності в Україні, санаторно-курортний відбір, загальні та спеціальні показання та протипоказання до санаторно-курортного лікування, оцінка ефективності санаторно-курортної реабілітації та лікування.

Рекомендована література

1. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
2. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
3. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.
4. Стандарти (клінічні протоколи) санаторно-курортного лікування / За заг. ред. М.В. Лободи, К.Д. Бабова, Т.А. Золотарьової, Л.Я. Гріняєвої. – К.: «КИМ», 2008. – 416 с.
5. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.
6. Закон України «Про курорти» // Відомості Верховної Ради. – 2000. – № 50. – С. 435.
7. Методичні рекомендації з санаторно-курортного лікування / Під ред. М.В. Лободи. – Київ: «Тамед», 1998. – 672 с.

Практичне заняття 19. Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях органів дихання.

Основні питання / ключові слова: Хвороби органів дихання, при яких можливе застосування реабілітації та лікування на курорті; курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при хворобах органів

дихання; показання та протипоказання до санаторно-курортної реабілітації та лікування при захворюваннях органів дихання; основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з хворобами органів дихання; курорти України для санаторно-курортної реабілітації та лікування при захворюваннях органів дихання.

1. Стандарти (клінічні протоколи) санаторно-курортного лікування / За заг. ред. М.В. Лободи, К.Д. Бабова, Т.А. Золотарьової, Л.Я. Гріняєвої. – К.: «КІМ», 2008. – 416 с.

2. Методичні рекомендації з санаторно-курортного лікування / Під ред. М.В. Лободи. – Київ: «Тамед», 1998. – 672 с.

3. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.

5. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

Практичне заняття 20. Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях органів кровообігу.

Основні питання / ключові слова: Хвороби органів кровообігу, при яких можливе застосування реабілітації та лікування на курорті; курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при хворобах органів кровообігу; показання та протипоказання до санаторно-курортної реабілітації та лікування при захворюваннях органів кровообігу; основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з хворобами органів кровообігу; курорти України для санаторно-курортної реабілітації та лікування при захворюваннях органів кровообігу.

1. Стандарти (клінічні протоколи) санаторно-курортного лікування / За заг. ред. М.В. Лободи, К.Д. Бабова, Т.А. Золотарьової, Л.Я. Гріняєвої. – К.: «КІМ», 2008. – 416 с.

2. Методичні рекомендації з санаторно-курортного лікування / Під ред. М.В. Лободи. – Київ: «Тамед», 1998. – 672 с.

3. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.

5. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

Практичне заняття 21. Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях органів травлення.

Основні питання / ключові слова: Хвороби органів травлення, при яких можливе застосування реабілітації та лікування на курорті; курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при хворобах органів травлення; показання та протипоказання до санаторно-курортної реабілітації та

лікування при захворюваннях органів травлення; основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з хворобами органів травлення; курорти України для санаторно-курортної реабілітації та лікування при захворюваннях органів травлення.

1. Стандарти (клінічні протоколи) санаторно-курортного лікування / За заг. ред. М.В. Лободи, К.Д. Бабова, Т.А. Золотарьової, Л.Я. Гріняєвої. – К.: «КІМ», 2008. – 416 с.

2. Методичні рекомендації з санаторно-курортного лікування / Під ред. М.В. Лободи. – Київ: «Тамед», 1998. – 672 с.

3. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.

5. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

Практичне заняття 22. Санаторно-курортна реабілітація та лікування при церебро-васкулярних захворюваннях, травмах і захворюваннях спинного мозку та периферичної нервової системи.

Основні питання / ключові слова: Церебро-васкулярні захворювання, травми і захворювання спинного мозку та периферичної нервової системи, при яких можливе застосування реабілітації та лікування на курорті; курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при церебро-васкулярних захворюваннях, травмах і захворюваннях спинного мозку та периферичної нервової системи; показання та протипоказання до санаторно-курортної реабілітації та лікування при церебро-васкулярних захворюваннях, травмах і захворюваннях спинного мозку та периферичної нервової системи; основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з церебро-васкулярними захворюваннями, травмами і захворюваннями спинного мозку та периферичної нервової системи; курорти України для санаторно-курортної реабілітації та лікування при церебро-васкулярних захворюваннях, травмах і захворюваннях спинного мозку та периферичної нервової системи.

1. Стандарти (клінічні протоколи) санаторно-курортного лікування / За заг. ред. М.В. Лободи, К.Д. Бабова, Т.А. Золотарьової, Л.Я. Гріняєвої. – К.: «КІМ», 2008. – 416 с.

2. Методичні рекомендації з санаторно-курортного лікування / Під ред. М.В. Лободи. – Київ: «Тамед», 1998. – 672 с.

3. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.

5. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

Практичне заняття 23. Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях суглобів.

Основні питання / ключові слова: Захворювання суглобів, при яких можливе застосування реабілітації та лікування на курорті; курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при захворюваннях суглобів; показання та протипоказання до санаторно-курортної реабілітації та лікування при захворюваннях суглобів; основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з хворобами суглобів; курорти України для санаторно-курортної реабілітації та лікування при захворюваннях суглобів.

1. Стандарти (клінічні протоколи) санаторно-курортного лікування / За заг. ред. М.В. Лободи, К.Д. Бабова, Т.А. Золотарьової, Л.Я. Гріняєвої. – К.: «КІМ», 2008. – 416 с.

2. Методичні рекомендації з санаторно-курортного лікування / Під ред. М.В. Лободи. – Київ: «Тамед», 1998. – 672 с.

3. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.

5. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

Практичне заняття 24. Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях сечовивідних та статевих органів.

Основні питання / ключові слова: Захворювання сечовивідних та статевих органів, при яких можливе застосування реабілітації та лікування на курорті; курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при захворюваннях сечовивідних та статевих органів; показання та протипоказання до санаторно-курортної реабілітації та лікування при захворюваннях сечовивідних та статевих органів; основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з хворобами сечовивідних та статевих органів; курорти України для санаторно-курортної реабілітації та лікування при захворюваннях сечовивідних та статевих органів.

1. Стандарти (клінічні протоколи) санаторно-курортного лікування / За заг. ред. М.В. Лободи, К.Д. Бабова, Т.А. Золотарьової, Л.Я. Гріняєвої. – К.: «КІМ», 2008. – 416 с.

2. Методичні рекомендації з санаторно-курортного лікування / Під ред. М.В. Лободи. – Київ: «Тамед», 1998. – 672 с.

3. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.

4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.

5. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.

Робота на практичному занятті	10	3	30	7	70	4	40	4	40	7	70
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)											
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ											
Разом			65		79		78		75		78
Максимальна кількість балів : 3375											
Розрахунок коефіцієнта : $375 / 100 = 3,75$											

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1. Чинники навколишнього середовища та їх вплив на організм. (14 год.)		
Характеристика чинників навколишнього середовища, діючих на організм людини. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: термічні впливи. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: сонячні впливи. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: аерореспіраторні впливи.	Поточний	5
Змістовий модуль 2. Погода і клімат як курортні чинники. (14 год.)		
Кліматичне зонування Землі. Вплив клімату на організм людини. Акліматизація. Характеристика видів клімату України. Аерореспіраторні впливи на курорті. Особливості застосування. Дозування аерореспіраторних впливів на організм людини. Сонячні (геліо) впливи на курорті. Особливості застосування. Дозування сонячних впливів на організм людини. Купання у водоймах та в морі (таласотерапія) на курорті. Особливості застосування. Дозування впливів води (водяних процедур) на організм людини.	Поточний	5
Змістовий модуль 3. Мінеральні води та грязі. Питне та бальнеологічне застосування мінеральних вод, застосування грязей в реабілітації та лікуванні. (14 год.)		

<p>Мінеральні води як курортний чинник. Характеристика, формування та розповсюдження основних груп мінеральних вод.</p> <p>Мінеральні води для пиття. Класифікація. Фізіологічний вплив мінеральних вод для пиття на організм людини.</p> <p>Методики застосування мінеральних вод для пиття в реабілітації та лікуванні.</p> <p>Бальнеологічне застосування мінеральних вод.</p> <p>Механізми дії, вплив мінеральних вод при їх бальнеологічному застосуванні на органи і системи організму людини.</p> <p>Бальнеологічне застосування мінеральних вод в реабілітації та лікуванні.</p> <p>Грязь як курортний чинник. Характеристика лікувальних грязей: типи, структура, склад, регенерація.</p> <p>Особливості дії грязі на органи і системи організму людини.</p> <p>Застосування грязей в реабілітації та лікуванні: показання, протипоказання, методики.</p>	Поточний	5
Змістовий модуль 4. Курорти України та світу. (14 год.)		
<p>Рекреаційна цінність приморських кліматичних курортів світу.</p> <p>Питні, бальнеологічні та грязьові курорти України та світу.</p> <p>Курорти України та світу з декількома лікувально-профілактичними факторами</p> <p>Ландшафтна рекреологія. Оздоровчо-лікувальний туризм на курортах України та у світі.</p>	Поточний	5
Змістовий модуль 5. Характеристика курортних установ. Особливості санаторно-курортної реабілітації при захворюваннях. (14 год.)		
<p>Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях органів дихання.</p> <p>Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях органів кровообігу.</p> <p>Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях органів травлення.</p> <p>Санаторно-курортна реабілітація та лікування при церебро-васкулярних захворюваннях, травмах спинного мозку та периферичної нервової системи</p> <p>Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях суглобів.</p> <p>Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях сечовивідних та статевих органів.</p> <p>Санаторно-курортна реабілітація та лікування онкологічних хворих.</p>	Поточний	5

Всього: 70 годин	25
------------------	----

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — модульне письмове тестування.

Критерії оцінювання модульного письмове тестування:

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	24 - 25
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	21 - 23
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	18 – 20
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	13 – 17
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	10 -13
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	6 – 9
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-5

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — залік.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Дайте визначення курортології, опишіть основні поняття курортології та основні курортні чинники, здатні впливати на здоров'я людини.

2. Назвіть загальні положення (терміни, принципи державної політики, види курортів тощо) закону України про курорти (2000).
3. Назвіть і опишіть метеорологічні чинники навколишнього середовища, які діють на організм людини.
4. Опишіть термічні впливи на організм людини, термічні умови середовища, еквівалентно-ефективна температура, тепловий баланс,
5. Опишіть фізіологічні механізми терморегуляції та патофізіологічні аспекти термічних впливів на організм людини.
6. Назвіть сонячні впливи на організм людини, дайте їм загальну характеристику.
7. Опишіть позитивну на негативну дію на організм людини ультрафіолетового випромінювання.
8. Опишіть аерореспіраторні впливи на організм людини.
9. Дайте визначення погоди і клімату, опишіть формування погоди і клімату, дайте класифікацію погоди та загальну оцінку впливу погоди на організм людини.
10. Назвіть кліматичні зони, опишіть мезо- і мікроклімати.
11. Опишіть вплив клімату на організм людини, охарактеризуйте фази акліматизації.
12. Дайте загальну характеристику клімату курортних територій України (Південного берегу Криму, Західного та Східного узбережжя Криму, Південне узбережжя України, Прикарпаття, Карпат і Закарпаття, степів півдня України, та лісів України).
13. Назвіть види та дайте характеристику аерореспіраторним впливам на організм людини.
14. Опишіть дозування повітряних холодових процедур, режими холодового навантаження.
15. Наведіть показання і протипоказання, методики застосування аерореспіраторних впливів під час рекреації, реабілітації та лікуванні на курорті.
16. Назвіть види та дайте характеристику сонячним впливам, які застосовуються на курорті.
17. Опишіть дозування ультрафіолетового випромінювання, режими сонячного опромінення,
18. Наведіть показання і протипоказання, методики застосування сонячного опромінення під час рекреації, реабілітації та лікуванні на курорті.
19. Опишіть термічні впливи та дайте характеристику купанню у водоймах та морі. Що таке таласотерапія?
20. Опишіть дозування водяних процедур за холодовим навантаженням при купанні у водоймах та в морі.
21. Наведіть показання і протипоказання, методики застосування купання у водоймах та морі.
22. Дайте характеристику основних груп мінеральних вод, опишіть критерії оцінки мінеральних вод.
23. Опишіть особливості формування та розповсюдження основних груп мінеральних вод.

24. Наведіть класифікацію мінеральних вод для пиття.
25. Опишіть фізіологічний вплив та механізми дії мінеральних вод для пиття на організм людини.
26. Наведіть методики застосування мінеральних вод для пиття в реабілітації та лікуванні при хворобах органів травлення.
27. Наведіть методики застосування мінеральних вод для пиття в реабілітації та лікуванні при хворобах нирок і сечовивідних шляхів.
28. Опишіть механізми дії мінеральних вод при їх бальнеологічному застосуванні.
29. Наведіть методики, показання і протипоказання до бальнеологічного застосування мінеральних вод.
30. Наведіть типи лікувальних грязей, опишіть структуру і склад лікувальних грязей, наведіть вимоги до лікувальних грязей.
31. Опишіть механізми дії та особливості впливу грязей на органи і системи організму людини.
32. Наведіть методики, показання і протипоказання до застосування грязей в реабілітації та лікуванні.
33. Наведіть методики, показання і протипоказання до застосування електрогрязьових методик, грязеподібних факторів (озокерит, нафталан), глини і піску.
34. Наведіть загальну класифікацію курортів за видами природних ресурсів. Назвіть та дайте характеристику кліматичним курортам України.
35. Наведіть зони приморських кліматичних курортів світу.
36. Наведіть рейтинги приморських кліматичних курортів світу за рекреаційною цінністю.
37. Назвіть та дайте характеристику основним питним, бальнеологічним та грязьовим курортам України.
38. Що таке курортні ландшафти. Роль курортних ландшафтів для відпочинку та лікування.
39. Дайте характеристику та опишіть роль оздоровчо-лікувального туризму на курортах України та у світі.
40. Опишіть організацію діяльності санаторно-курортної галузі в Україні, наведіть типи курортних установ в Україні.
41. Що таке санаторно-курортний відбір? Наведіть загальні та спеціальні показання та протипоказання до санаторно-курортного лікування.
42. Назвіть і опишіть курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при хворобах органів дихання.
43. Назвіть і опишіть курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при хворобах органів кровообігу.
44. Назвіть основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з хворобами органів дихання.
45. Назвіть основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з хворобами органів кровообігу.

46. Наведіть показання та протипоказання, назвіть головні курорти для санаторно-курортної реабілітації та лікування при основних захворюваннях органів дихання.

47. Наведіть показання та протипоказання, назвіть головні курорти для санаторно-курортної реабілітації та лікування при основних захворюваннях органів кровообігу.

48. Назвіть і опишіть курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при хворобах органів травлення.

49. Назвіть основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з хворобами органів травлення.

50. Наведіть показання та протипоказання, назвіть головні курорти для санаторно-курортної реабілітації та лікування при основних захворюваннях органів травлення.

51. Назвіть і опишіть курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при церебро-васкулярних захворюваннях.

52. Назвіть основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з церебро-васкулярними захворюваннями.

53. Наведіть показання та протипоказання, назвіть головні курорти для санаторно-курортної реабілітації та лікування при церебро-васкулярних захворюваннях.

54. Назвіть і опишіть курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при травмах і захворюваннях спинного мозку та периферичної нервової системи.

55. Назвіть основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з травмами і захворюваннями спинного мозку та периферичної нервової системи.

56. Наведіть показання та протипоказання, назвіть головні курорти для санаторно-курортної реабілітації та лікування при травмах і захворюваннях спинного мозку та периферичної нервової системи.

57. Назвіть і опишіть курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при захворюваннях суглобів.

58. Назвіть основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з захворюваннями суглобів.

59. Наведіть показання та протипоказання, назвіть головні курорти для санаторно-курортної реабілітації та лікування при захворюваннях суглобів.

60. Назвіть і опишіть курортні чинники, які спроможні благотворно впливати на організм людини при хворобах сечовивідних та статевих органів.

61. Назвіть основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з захворюваннями сечовивідних та статевих органів.

62. Наведіть показання та протипоказання, назвіть головні курорти для санаторно-курортної реабілітації та лікування при захворюваннях сечовивідних та статевих органів.

63. Назвіть основні принципи санаторно-курортної реабілітації та лікування пацієнтів з онкологічними захворюваннями.

64. Наведіть показання та протипоказання, назвіть головні курорти для санаторно-курортної реабілітації та лікування при онкологічних захворюваннях.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	90-100
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	82-89
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	75-81
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	69-74
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	60-68
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	35-59
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-34

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 120 год.: лекції - 12 год., практич. заняття - 44 год., самостійна робота - 56 год., модульн. контроль - 8 год., залік.

Модулі	ЗМ 1. Чинники навколишнього середовища та їх вплив на організм. (65 бали)		
Лекції	1		2
Теми лекцій	Вступ до курортології. Курортологія як галузь охорони здоров'я. Законодавство України про курорти.		Характеристика чинників навколишнього середовища, діючих на організм людини.
Лекції, відвід. (бали)	1		2
Практичні заняття	1	2	3
Теми практичних занять	Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: термічні впливи.	Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: сонячні впливи.	Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини: аерореспіраторні впливи.
Робота на практич. зан.+відвід.(бали)	1+10	1+10	1+10
Самост. роб. (бали)	5		
Види пот. конгр. (бали)	Мод. конгр. робота № 1 (25 балів)		
Підсум.контроль			

Модулі	ЗМ 2. Погода та клімат. Кліматичні чинники в рекреації, реабілітації та лікуванні. (79 бали)						
Лекції	3				4		
Теми лекцій	Погода і клімат як курортні чинники. Формування погоди і клімату. Класифікація погоди.				Характеристика видів клімату України.		
Лекції, відвід. (бали)	1				1		
Практичні заняття	4	5	6	7	8	9	10
Теми практичних занять	Кліматичне зонування Землі. Вплив клімату на організм людини. Акліматизація.	Аерореспіраторні впливи на курорті. Особливості застосування.	Дозування аерореспіраторних впливів на організм людини.	Сонячні (геліо) впливи на курорті. Особливості застосування.	Дозування сонячних впливів на організм людини.	Купання у водоймах та в морі (таласотерапія) в на курорті. Особливості застосування.	Дозування впливів води (водяних процедур) на організм людини.
Робота на практич. зан.+відвід.(бали)	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10
Самост. роб. (бали)	5						
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота № 2 (25 балів)						
Підсум. контроль							

Модулі	ЗМ 3. Мінеральні води та грязі. Питне та бальнеологічне застосування мінеральних вод, застосування грязей в реабілітації та лікуванні. (78 балів)			
Лекції	5	6	7	8
Теми лекцій	Мінеральні води як курортний чинник. Характеристика, формування та розповсюдження основних груп мінеральних вод.	Мінеральні води для пиття. Класифікація. Фізіологічний вплив мінеральних вод для пиття на організм людини.	Бальнеологічне застосування мінеральних вод. Механізми дії, вплив мінеральних вод при їх бальнеологічному застосуванні на органи і системи організму людини.	Грязь як курортний чинник. Характеристика лікувальних грязей: типи, структура, склад, регенерація.
Лекції, відвід. (бали)	1	1	1	1
Практичні заняття	11	12	13	14
Теми практичних занять	Методики застосування мінеральних вод для пиття в реабілітації та лікуванні.	Бальнеологічне застосування мінеральних вод в реабілітації та лікуванні.	Особливості дії грязі на органи і системи організму людини.	Застосування грязей в реабілітації та лікуванні: показання, протипоказання, методики.
Робота на практич. зан.+відвід. (бали)	1+10	1+10	1+10	1+10
Самост. роб. (бали)	5			
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота № 3 (25 балів)			
Підсум. контроль				

Модулі	ЗМ 4. Курорти України та світу. (75 балів)			
Лекції	9			
Теми лекцій	Курорти. Класифікація. Кліматичні курорти України та світу.			
Лекції, відвід. (бали)	1			
Практичні заняття	15	16	17	18
Теми практичних занять	Рекреаційна цінність приморських кліматичних курортів світу.	Питні, бальнеологічні та грязьові курорти України та світу.	Курорти України та світу з декількома лікувально-профілактичними факторами.	Ландшафтна рекреологія. Оздоровчо-лікувальний туризм на курортах України та у світі.
Робота на практ. зан.+відвід.(бали)	1+10	1+10	1+10	1+10
Самост. роб, (бали)	5			
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота № 4 (25 балів)			
Підсум. контроль				

Модулі	ЗМ 5. Характеристика курортних установ. Особливості санаторно-курортної реабілітації при захворюваннях. (78 бали)						
Лекції	10						
Теми лекцій	Організація діяльності санаторно-курортної галузі в Україні. Курортні установи України.						
Лекції, відвід. (бали)	1						
Практичні заняття	19	20	21	22	23	24	25
Теми практичних занять	Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях органів дихання.	Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях органів кровообігу.	Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях органів травлення.	Санаторно-курортна реабілітація та лікування при цереб्रो-васкулярних захворюваннях, травмах спинного мозку та периферичної нервової системи.	Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях суглобів.	Санаторно-курортна реабілітація та лікування при захворюваннях сечовивідних та статевих органів.	Санаторно-курортна реабілітація та лікування онкологічних хворих.
Робота на практ. зан.+відвід. (бали)	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10
Самост. роб. (бали)	5						
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота № 4 (25 балів)						
Підсум. контроль	Залік						

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Ярош А.М., Епифанова В.М. Основы курортологии. Учебное пособие. – Симферополь: Антиква, 2010. – 396 с.
2. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. – Одеса: Пальміра, 2010. – 220 с.
3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н.В. Фоменко – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
4. Панасик С. М. Загальна фізіотерапія і курортологія / С. М. Панасик, Я. М. Федорів, В. М. Модилевський та ін. – Львів: Світ, 1990. – 136 с.
5. Ветитнев А.М. Курортное дело : учебное пособие / А.М. Ветитнев, Л.Б. Журавлёва. – 2-е изд., стер. – М.: КноРус, 2007. – 528 с.
6. Огняник М. С. Мінеральні води України: Підручник / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка / М.С. Огняник. – К.: Вид.-полігр. центр “Київ. ун-т”, 2000. – 216 с.
7. Стандарти (клінічні протоколи) санаторно-курортного лікування / За заг. ред. М.В. Лободы, К.Д. Бабова, Т.А. Золотарьової, Л.Я. Гріняєвої. – К.: «КІМ», 2008. – 416 с.
8. Медицинская реабилитация / Т.А. Золотарева, К.Д. Бабов, Б.А. Насибуллин и др. – К.: КИМ, 2012. – 496 с.
9. Боголюбов В. М. Медицинская реабилитация / В. М. Боголюбов. – М. : Бином. Лаборатория знаний, 2010, Т. 1. – 416 с.
10. Сравнительная медико-климатологическая характеристика основных приморских курортных местностей Европы и прилегающих к ней регионов Азии и Африки / А.М. Ярош, С.С. Солдатченко, Ю.П. Коршунов [и др.]. – Симферополь: СОНАТ, 2000. – 135 с.
11. Курорты Крыма среди приморских климатических курортов Европы и прилегающих к ней регионов Азии и Африки / А.М. Ярош, В.М.Ефимова, С.С. Солдатченко (Приложение к научно-практическому дискуссионно-аналитическому сборнику «Вопросы развития Крыма»). – Симферополь: «Терра Таврика», «Таврика Плюс», 2002. – 72 с.
12. Епифанов В. А. Восстановительная медицина: учебник / В. А. Епифанов. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2013. – 298 с.
13. Пономаренко Г. Н. Общая физиотерапия: Учебник / Г. Н. Пономаренко – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2012. – 368 с.
14. Минеральные воды Украины (фасованные лечебные и лечебно-столовые). Справочник / Под ред. К.Д. Бабова, М.В. Лободы, Е.М. Никипеловой. – Дрогобич: Спеціалізоване видавництво «Юнеско-Соціо», 2003. – 114 с.
15. Лечебные грязи (пелоиды) Украины. Ч. 1 / Под общ. ред. М.В.Лободы. К.Д. Бабова, Т.А. Золотаревой, Е.М. Никипеловой. – К.: Куприянова Е.А., 2006. – 320 с.
16. Закон України «Про курорти» // Відомості Верховної Ради. – 2000. – № 50. – С. 435.

Додаткові:

1. Методичні рекомендації з санаторно-курортного лікування / Під ред. М.В. Лободи. – Київ: «Тамед», 1998. – 672 с.
2. Концепція розвитку санаторно-курортної галузі. Розпорядження № 231-р Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 р.
3. Сравнительная медико-климатологическая характеристика основных курортов черноморско-средиземноморского региона (Приложение к сборнику «Вопросы развития Крыма») / А.М. Ярош, Ю.П. Коршунов, А.Ф. Бессмертный [и др.]. – Симферополь: Таврия, 1998. – 88 с.
4. Бокша В.Г. Проблема адаптации и курортное лечение / В.Г. Бокша. – Л.: Медицина, 1983. – 128 с.
5. Дубовой Р. М., Никулина, Г. П. Реабилитационный потенциал: Методическое пособие / Р. М. Дубовой, Г. П. Никулина. — Изд. СтГМУ, 2013. – 32 с.
6. Бокша В.Г. Медицинская климатология и климатотерапия / В.Г. Бокша, Б.В. Богуцкий. – Киев: Здоровье, 1980. – 264 с.
7. Бокша В.Г. Санаторно-климатическое лечение больных с заболеваниями органов дыхания / В.Г. Бокша, Б.В. Богуцкий. – Киев: Здоров'я, 1982. – 144 с.
8. Бокша В.Г. Аэротерапия (физиологические основы и клиническое применение) / В.Г. Бокша, Н.А. Долгих-Литт. – К.: «Здоровья», 1968. – 80 с.

9. Додаткові ресурси